

El marc

Text > XAVIER CORTADELLAS

Il·lustració > XAVIER ROQUETA

Mercè Rodoreda o Josep Maria de Sagarra van poder ambientar les seves millors novel·les a Barcelona perquè la coneixien i l'estimaven. Tots dos l'havien viscut. Josep Maria de Sagarra, a més, la va descriure mentre hi vivia; Mercè Rodoreda, quan n'era molt lluny. Altres escriptors han ambientat també les seves novel·les a Barcelona; segurament alguns dels primers que ens venen al cap avui van escriure-les en castellà, però no pas tots. En castellà, també va escriure Josep Maria Gironella *Los cipreses creen en Dios*, fins fa uns anys la primera novel·la en què pensava molta gent quan es parlava de Girona. Avui, en canvi, en general de Gironella no se'n parla, perquè no es recorda o perquè no es vol recordar. La Girona de què va parlar era la dels anys de la Segona República. Els protagonistes eren els Alvear, una família de classe mitjana, a partir de la qual Gironella va provar d'explicar tota la complexitat i totes les contradiccions socials que van portar a la Guerra Civil espanyola. Com ja és ben sabut, el punt de vista de Gironella no coincideix gens amb el punt de vista de la majoria de la societat gironina i catalana d'avui. Jo diria que això és tant o més determinant que no pas la llengua en què va escriure aquesta novel·la. El dia 12 de maig d'aquest confinament passat, Stephen Burgen, un periodista que coneix més bé Catalunya del que en un principi podríem suposar, va publicar a *The Guardian* un article sobre les deu millors novel·les situades en el que, ens agradi o no, és Espanya. La primera era *El Quixot*; la quarta, *Las leyes de la frontera*, de Javier Cercas, que en anglès es titula *Outlaws*. També hi havia *La ciudad de los prodigios*, d'Eduardo Mendoza, i una novel·la de Manuel Vázquez Montalbán protagonitzada pel detectiu Pepe Carvalho i ambientada en un partit del Barça. Va reconfortar-me veure que Burgen també esmentava *La plaza del Diamant*, de Mercè Rodoreda. Segur que tal com em passa a mi, molts de vosaltres la recordeu molt més que aquella novel·la de Javier Cercas. He hagut de repescar-la, rellegir-la i ajudar-me del Google per poder-m'hi situar. Com Josep Maria Gironella en un altre temps, Cercas va ambientar *Las leyes de la frontera* a Girona, però va pensar la novel·la

en clau espanyola. El Zarco, un dels tres principals protagonistes (inspirat en part en el Vaquilla), viu als habitatges provisionals que hi va haver més enllà de la Devesa, i el robatori més important que fa amb la seva banda és en una casa de Lloret. El cas és que, com segurament ja sabeu, els gironins més semblants a la majoria de gironins amb què devem tractar molts de nosaltres tenen un protagonisme més aviat negatiu i secundari, i la Girona de postal en què encara alguns volen creure és molt més present a la segona part. Però és una Girona en la qual el Zarco no està gens integrat. Segur que una de les raons que explica l'èxit literari de Javier Cercas és que la Girona que novel·la coincideix més amb l'imaginari espanyol que no amb el gironí o el català, cosa que no vol dir que no existís, ni tampoc que l'èxit de Javier Cercas fos només gràcies a això, però que hi ha tingut a veure és també innegable. Tant, com que Cercas la sobredimensiona. Segur que ens és molt més fàcil a molts identificar el Pla de l'Estany a les novel·les policíiques de Miquel Aguirre que no pas Girona a *Las leyes de la frontera*. A mi em passa que qui cada dia valoro més i m'agrada més és Miquel Aguirre. És clar que fins que no tingui un estat al darrere, Aguirre no tindrà mai el ressò que va tenir Josep Maria Gironella o que ha tingut Javier Cercas. L'èxit literari no té a veure només amb la literatura.

